

odpraviti one napake, katere so se v deželnem zboru že konstatirale in one, katere je močvirski odbor po svojem ogledovanju na licu mesta potrdil na podlagi viših ozemlja po merjenju razvidnih v osušovalnem načrtu inženirja pl. Podhagskega.

3. Da se kaže, da se bode morebiti bolj priporočalo, volitev močvirskih odborskih odbornikov omejiti vsaj tako na manjše skupine kmetijskih močvirskih občin, da vsaka skupina oziroma občina voli samo svojega zastopnika.

4. Tudi o sklepčnosti močvirskega odbora kazalo bi sprejeti v spremenjeno postavo jasneje določila in pa take, po katerih bi se delovanje odborovo olajšalo.

Upravni odsek tedaj predlaga:

1. Letno poročilo §. 3, marg. št. 19—22 vzame se na znanje.

2. Deželnemu odboru se nalaga, deželnemu zboru predložiti v prihodnjem zasedanju nov načrt močvirske postave, pri katerem se bode ozirati na predstoječe opazke.

O tej zadevi govori gosp. Dežman in nasvetuje: „Deželnemu odboru se naroča, potrebno učiniti, da se napravijo v §. 13. močvirske postave zaukazani podružni odbori.“

Po konečni besedi gosp. poročevalca se sprejmo predlogi upravnega odseka in dostavek g. Dežmana.

Gosp. Detela potem poroča o znižanju cene soli in o vrejevanju domovinske pravice ter predlaga, da naj se vlada naprosi znižati ceno soli in sestaviti načrt postave, ki vredeje domovinsko pravico.

Gosp. Faber poroča o prošnjah več občin laškega, ribniškega in idrijskega okraja, da bi se vojaški novinci nabirali v vseh sodnijskih okrajih. Sklene se te prošnje izročiti vladi.

(Konec prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

Tudi skupne razmere so tu bile nenavadne, drugače od teh, izmed kakoršnih je prišel človek. Če prav sploh v celi stepni Ukrajini ni bilo rodnih družin (Stammfamilie), davnega bivalstva in nastopnega skupnega dednega življenja, nekakega života od nekedaj, kakor na Litvi, v Volinji, v Polesiji in celi Poljski, vendar je Smilanščina, to je, današnji Čehinski in Čerkeski okolišči ste bili mnogokrajno še mlajši v omenjenem oziru. Po viših krajih je bilo posebno bivalstvo, staro že nekoliko pokolenij; v Humanščini so nekateri poznali drug drugega Potockim s Tulčiničkega in s Humanskega dvora: čim bliže Brdičeva in Polesija, temveč je bilo ostarelega znanja in zveze med rodbinami; v Skvirščini, od kodar smo bili mi preselili se, — tam je bilo nekoliko družin, ki so malo časa popreje dobile posestvo in imé, to je bilo pravo bojarstvo (veljaštvo) po njih okrajih; v Skvirščini so torej bili in skupno bivali, pa tudi različno, viklo tovariškim razmeram. Vse to je še popolnem neznano bilo v Smilanščini. V njej je res bilo množiti se bivalstvo stoprv, ko je bila sreča zibnila Jablonovskim in Ljubomirskim. Posebni prodajalci, ki smo že govorili o njih, zbirali so tu plemstvo. Ali kupavali so vasí različniki: Poljaki, Rusi, Malorusi, a izmed Poljakov — Volinjci, Podoljci, Polesniki, Belo-

rusi, Mazuri. Ker so zbrani bili iz tako različnih domovin, ker so imeli različne običaje, različno dovtipnost (humor) in vsak svoje doživeltosti (minulost), zato so po vzgledu drug drugega živeli tuji drug drugemu. Vsak posebe je žedel v svojem selu, kakor na kakem odljudrem otoku. Sosed soseda na meji ni poznal, pohodil ga nikoli ni, često je bilo, da še nikedar ni videl ga. Teh naselnikov život je gotovo bil samotni in žalosten, jeli so okrog sebe ozirati se še le, ko so uže del časa bili vsak na svoji naselbini; dobivali so vésti o drugih, njim podobnih prišlecih; njih zveze so bile tesne, razmere srčne, ti novi naselniki so dohajali iz dalnjih pokrajin. Prave radosti in slovesnosti dnevi so bili to, kedar je iz daljne domovine došla kaka vést, prišel kak sel, to je bilo veselje — še večje, kedar je z dóma prijezdil kak sorodnik ali znanec nalašč zato, da je pohodil izseljence. Na moč so o takih prilikah čestili in zabavljali ljubljene gosta, ponašali so se s tem, kar je okolica imela kaj posebnega: sè sadjem stepnih baštánov,*) sè zaporoškimi konji, z valaškimi hrti, prirejali solove; vozili so se k sosedom — uže znanim, a kar je bilo nad vse, grškega in moldavskega vina so o takih prilikah struge bile vse polne, tiste čase je bila le kolikost, ne kakovost teh vin na mari vsakomu. Slišal sem, kako je o neki priliki o razstanku rabil jim namesti kupice lovskega roga, ki so polnili ga z valaškim vinom.

Kakovo je bilo mojih bratov gospodarstvo v Krasnojarsku, ne bodem razsežno popisaval, dotaknem se le tega, kar je v zvezi s povestjo dalje. Polje so tačas obdelavali še jako priprosto in do céla malomarno. Tačas niso poznali ni te dandanes živoče navade, da bi bili rodovitali zemljo (ta nevednost, kaže podoba, seza v čase prvotnega sveta), in da bi razoranim grudam bili privoščili nekoliko ogretja na solnci, to je, da bi se bile prozračile. Pomagali so si tudi brezi tega. Obsevali so svežo zemljo, ki so jedva doteknili se je s plugom vselej pred setvo, a ne povlekli, pa vendar je polje rodilo popolnem. Moj oča ni hotel verovati, ko so pripovedali mu to moji bratje. Pohodil jih je nalašč jeseni; zaznamoval je njive, ki so bili vpričo njega obdelali jih; a ko je pomladi te njive videl zagrnjene v bohotno rast, veroval je svojim očém in dejal sinom, naj obdelujó zemljo, kakor znajo, da je prav, ker kakoršen je kraj, takov je običaj. Torej nisi težavno naučil se tako priprostega poljedelstva in ne težko zmagoval njegovih preteg. Vendar sta: le-ta poljska bujnost in ta zemska darovitost imeli svoje neugodnosti. Človek je veroval jima, zaupal se jima je popolnoma. Podpirali sta človeško udanost lenobi, vadili ljudi otroške neprevidnosti. Delo na polji, dasi je bilo tako lahko, zdelo se je človeku še pretežavno, zato je iskal lažega, mičnejšega dobitka. Mnogo ugodnejše je bilo čumaštvo, to je, kupčijstvo sè soljo, ki je bral jo po Krimskih jezerih. Res je to: če je človek vès topli letni čas preživel na polji, v stepi, leno korakal poleg valov, ali spal na vozi, to je bila velika prijetnost ljudstvu, ki je več vekov bilo viklo, da je kočevalo.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 19. dec. (Državni zbor.) Vse one poskušnje levičarjev zoper sedanjo vlado, o katerih sem v svojem zadnjem dopisu obširneje poročal, pustila je desnica še pred sklepom državnega zborovanja k do-

*) Baštán je prostor, kjer rasto dinje in druge buče.

končani rešitvi. Pa zakaj bi tega ne bila? Napad levičarjev bil je silovit, obrnjen je bil zoper najbolj občutljivo stran — zoper čast in poštenost sedanje vlade — in v prvi vrsti zoper poštenost trgovskega ministra. Ako bi bil ta minister hotel odlašati s svojim opravičevanjem do konca prihodnjega meseca, bil bi podal s tem nasprotnikom vlade in državnozbornske večine zelo nevarno orožje za več kot mesec dni, in po dosedanjih skušnjah bili bi oni ta čas bolj kot izdatno porabili v nepretrgano zlobno sumičenje sedanje vlade.

Pa levičarji čutili so koj pri prvi obravnavi železniškega odseka o predlogu Neuwirthovem, da je bil napad osnovan prav na praznih in hudobnih kombinacijah, da bode vlada po dokončani obravnavi stala trdneje kot prej, oni (levičarji) pa, da bodo bogateji za eno ponesrečeno poskušnjo, bogateji za eno novo blamažo. Uže v odseku prizadevali so si levičarji vprašanja razprave po moči zmešati izrekoma vprašanje zaradi podaljšanja postave krajnih železnic skupaj obravnavati s predlogom Neuwirthovem; pa večina odsekova je strogo ločila razpravo teh dveh vprašanj, in je predlagala zboru:

- a) postavo o krajnih železnicah podaljšati nespremenjeno;
- b) oziroma predloga Neuwirthovega pa edino predlagati, naj vlada prevdarja, jeli bi ne kazalo, drugi tir železnice iz Tulna do Dunaja napraviti na državne stroške.

Levičarji stavili so Neuwirthov predlog v prvo vrsto in so trdili, da je vlada s podeljenjem koncesije „Länderbanki“ za zgradbo železnice Ulm-Krems, pa družega tira iz Ulma na Dunaj prekoračila podeljeno ji pooblastilo, in zato se tudi postava o krajnih železnicah ne sme podaljšati nespremenjena, ampak le s pogoji, da se v postavi izvzamejo vse železnice:

1. katere vežejo dve drugi progi glavnih železnic,
2. one, katere imajo tudi poglavitno služiti tranzitnemu prometu, in
3. konečno one, katere bi kot paralelne železnice bile konkurenčne proge uže obstoječih železnic.

Tako osnovani prišli so predlogi iz železniškega odseka pred državni zbor in so se v njej obravnavali minulo sredo šest celih ur — skoraj vso sejo.

Poročevalec večine odsekove Hladnik ni imel ravno težavnega stališča, ker dvorni svetovalec Witek, minister Pino, dr. Rieger ovrgli so uže pred njim temeljito vse predloge in ugovore manjine, za katero so se potezali dr. Herbst, Richter, Neuwirth, Steudl, Rus.

Pred začetkom razprave pa je skušal še Hlumecky dokazati osko zvezo obeh predmetov in kako je odvisna rešitev postave o krajnih železnicah od rešitve predloga Neuwirthovega, in zato je predlagal, naj dnevni red v toliko spremeni, da se obravnava predlog Neuwirthov prej in potem še le postava zaradi krajnih železnic. Večina mu na to ni odgovorila družega kot to, da je predlog pri glasovanju zavrgla, in obravnava je pokazala, kako prav je to bilo, ker razprava prvega vprašanja trajala jo nad štiri ure, s sprejeto postavo rešena je bila uže tudi osoda Neuwirthovega predloga, o katerem se je po tem razpravljalo pred utrujeno zbornico brez posebne pozornosti.

Glavno besedo pri obeh predmetih imel je minister Pino, ker so zoper njegovo osebo letala vsa očitanja, vse sumičenje in natolcevanje.

Odgovoril je na vse in ovrgel vse in pokazal se v resnici kot mož, kateremu vest ničesar ne očita: živa pohvala desnice spremljala je njegov govor. Dvorni svetovalec Witek dokazal je v obširnem govoru ničevost predlogov manjšine. Proti prvem predlogu sklicaval se je na večino obstoječih krajnih železnic, ki ravno tudi vežejo proge večih železnic in tako služijo krajnim po-

trebam in vezanima železnicama. Dokazal je dalje nespamet družega pogoja, da krajna železnica ne sme služiti „tudi poglavito“ tranzitnemu prometu (to je, prometu, ki gre iz tujine v tujino, samo prek naše države); statistika kaže, da imajo izmed obstoječih železnic naših one, ki ga imajo največ samo 17% transitnega prometa, po besedah predloga manjšine, pa bi se moralo misliti, da ga ona železnica, ki bi smela spadati med krajne, ne smela imeti nad 50%. Čemu tedaj taka izjema? in dalje, kedo more vrsto prometa na tanko presoditi pri železnici, katere še ni?

Najbolj nespameten pa je tretji pogoj, posebno zato, ker je uže v splošni železniški postavi izključeno privoljenje konkurenčne paralelne železnice. Tudi vlada se drži strogo tega načela, in v koncesiji dani „Länderbanki“ ni dala take koncesije, temveč je banko le zavezala, da je dolžna, ako vlada to zahteva z gotovimi pogoji zgraditi drug tir proge Tuln-Dunaj. — Ugovori Herbstovi, Richterjevi, Neuwirthovi in Rusovi bili so v resnici sami otrobje — nesrečne fraze.

Zato pa je bil tudi konec te vojske v resnici, velika zmaga ministra Pinota, in prav sramoten propad Herbst-Neuwirthove, za firmo Rothschild goreče stranke. Levičarji so si za božične praznike prav slabo postlali.

Iz Siške. (*Vabilo k občnemu zboru tukajšnje čitalnice*) v petek (praznik) dné 26. t. m. popoldne ob pol 3. uri. Spored: 1. Pozdrav prvomestnika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo knjižničarja. 5. Volitev odbora: a) prvomestnika, b) blagajnika, c) 6 odbornikov. 6. Posamezni predlogi.

— (*Vabilo na pevski večer s tombolo*) v nedeljo dné 28. t. m. pri Vodniku v Spodnji Šiški. — Začetek ob 6. uri zvečer. — Častiti člani društva se najuljudneje vabijo k obilni udeležbi omenjenega zborovanja dné 26. in pevskega večera dné 28. t. m.

Odbor šišenske čitalnice.

Iz Ljubljane. (*Slovenski državni poslanci*) vrnili so se k praznikom zopet domú. Zborovanje prične se zopet dne 20. januarija prih. leta in ima trajati bajé do vélike noči. Potem imajo se vršiti nemudoma nove volitve, po dokončanih volitvah pa sklicati se deželni zbori in nekako meseca septembra nov državni zbor. Tako se je čulo govoriti v državno-zbornskih krogih. Dokončnega sklepa zdaj se ve da še ni. — Slovenski poslanci dogotovili so svoje dogovore glede najnujniših naših narodnih zadev in tudi način postopanja. Poroča se nam, da so bili vsi poslanci — zastopniki Slovencev — pri teh vprašanjih v popolnem soglasju, zagotovljena je tudi podpora vsega kluba desnega središča, in ker se zahteve opirajo večinoma na sklepe državnega zbora, zagotovljena je s tem uže tudi podpora državnozbornske večine. Po vsem tem soditi, ne dvomimo, da bodo naši poslanci svojo dolžnost storili, ali jo bode pa storila tudi vlada, izrekoma oni minister, kateremu se po našem mnenju za polovico preveč slave preveva po nekaterih naših listih, to bode pokazala prihodnost. Po dosedanjih skušnjah varovali se bodemo prevelikih nad.

Gledé gospodarskih vprašanj, zadevajočih Kranjsko, storili so naši poslanci uže vse, kar je bilo po sedanjih razmerah sploh mogoče.

— (*V državnem proračunu za leto 1885*) nahaja se za vredenje Save od črnuškega mosta do Lazov za izredne potrebščine svota 50.000 gold., za prelaganje državne ceste čez Gorjance pa od proračunane skupne potrebščine 29.000 gold., za letos svota 15.000 gold.

— (*Gospod deželni predsednik baron Winkler*) vrnil se je z Dunaja v ponedeljek jutro.

— (*Gospod Anton grof Barbo*), edini sin pokojnega našega poslanca blagega gospoda grofa Barbota, postal je s 1. dnem novembra meseca častnik v rezervi pri konjkih.

— (*† Umrla je princesinja Elizabeta Windisch-Gräz*), najmlajša hči kneza Hugona Windisch-Gräza, na Dunaji dne 21. t. m. vsled srčne napake v starosti 8 let. Truplo pokojnice prepeljalo se bode v lastno rakev na knezevi grajščini na Notranjskem.

— (*Nova pošta na Dobrovi*) pri Ljubljani odpre se s 1. januarjem, novega leta dan.

— (*Vreme*) dalo nam je v ljubljanski bližini novo zimo, sneg je začel iti uže v četrtek, v soboto ponoči, v nedeljo, ponedeljek in ponedeljek jutro pa je snežilo skoraj brez pretrganja in naletelo se je snega do kolena. V ponedeljek popoldne pa je deževalo skoraj v pozno noč, tako, da pota niso ne za kola ne za sani.

— (*Imenik odvetnikov in notarjev.*) C. kr. ministerstvo za pravosodje bode meseca januarja 1885. leta izdalo imenik odvetnikov (advokatov) in c. k. notarjev v kraljevinah in deželah v državnem zboru zastopanih. To knjigo bo založila c. k. dvorna in državna tiskarna na Dunaji I. Singerstrasse 26). Dobila se pa bo po 60 kr. v tej tiskarni ali pa potom knjigotrštva.

— (*Glavni odbor c. k. kmetijske družbe kranjske*) je sprejel za vrtnarja za vrt kmetijske družbe na Poljanah v Ljubljani J. Urbančiča, bivšega učenca in vincarja slapske šole.

— (*Volitve v trgovinsko zbornico.*) Obrok za ugovore zoper volilske imenike pretekli je z dnem 20. t. m. — Po rešitvi ugovorov bode volilna komisija izkaznice in glasovnice z razpisom volitve razposlala obrtnim oblastvom prve stopinje (to je, okrajnim glavarstvom oziroma mestnemu magistratu), katere bodo potem v mestih neposredno, na deželi pa po županih izkaznice in glasovnice vročevali volilcem. — Opozorujemo še zdaj narodnjake, naj ne prezirajo važnosti teh volitev.

— (*Kranjska eskomptna banka*) ustavila je včeraj svoje plačevanje, kakor piše uradna „Laib. Zeitung“. Vzrok falimenta so zveza te banke s Tschinkelnom in Kuflerjem. — Nasledke te nesreče čutila bo gotovo tudi Ljubljana in trgovski krogi naše domovine.

— (*Matičarjem in prijateljem Matice na znanje.*) Takoj po božičnih praznikih pričnò se razpošiljati društvene knjige za leto 1884. Udje dobè, kot je večini že znano, troje knjig, namreč: „Letopis“ za l. 1884., „Črtice duševnega žitka štajerskih Slovencev“ in „Lovčeve zapiske“ II. del. Ljubljanski udje dobivali bodo knjige v prvih dneh v matičini pisarni, vsak dan od 11. do 12. ure. Kdor bi pa ne utegnil priti po nje, dobi jih potem v prvih dneh januarja na stanovanje poslano. Ob enem z oddajo knjig letošnjega leta se bo, kakor se godi to pri družbi sv. Mohora, pobirala od društvenikov tudi udnina za prihodnje leto, da bo odboru slednjič možno, vzdržavati red v izdavanju knjig. Le na ta način je mogoče o pravem času zvedeti pravo število plačujočih (in le na te se more Matica ozirati) društvenikov in določiti, po koliko iztisov naj se posameznih knjig tiska. S tem bo ustrezno obema: društvenikom, da pridejo poprej do svojih knjig, odboru pa, da ima manj truda in sitnosti. Pri tej priliki se slovensko občinstvo opozarja tudi na bogato matičino književno zalogo, obstoječo iz društvenih knjig pretečenih let, katerim se je kupna cena znatno znižala, posebno na „Spomenik“, najlepšo v slovenskem jeziku tiskano knjigo, kojega hrani Matica še do 500 izvodov in kojemu se je kupnina tudi znižala. Sploh bi bilo želeti, da se slovensko občinstvo že skoro znebi predsodkov, koje ima do Matice, da odloži svojo mlačnost, da ji pokaže nekoliko

več simpatij, da začne za njen boljši prospeh potezati se. Čim večji odziv najde med slovenskim prebivalstvom, s tem večjim veseljem gre odbor tudi na delo. Nikoli pa ne bodo njegovi nasveti in ukrepi ter sploh njegovo delovanje plodonosno, ako bo osamljen in se mu bo od strani občinstva kazala nebrižnost za društvo samo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — O delovanju državnega zbora poroča obširno naš dunajski dopis, tukaj dostavljamo edino to, da je dne 19. t. m. tudi gosposka zbornica rešila vse nujne predmete in da je bilo potem zborovanje odloženo do 20. januarja. — Še bolj pa kot za državni zbor zanimal se je ves svet za zadnje dogodbe pri dunajskih bankah. Prej minuli teden zasledilo se je pri dunajskem „Giro- in Cassa-Verein“, da je Baldey, načelnik enega oddelka, izneveril polagoma 166.000 gold. in so ga dejali v zapor, njegov svak in souradnik Lukas pa se je te dni ustrelil zarad onih dogodeb. Še bolj grozovita novica pa je razburila dunajske in vnanje denarne kroge v četrtek, petek in soboto zadnjega tedna. — V četrtek dopoldne čula se je namreč na borski novica, da je niže-avstrijske eskompte banke vodjev namestnik Luka Jauner zginil in ž njim več milijonov bankinoga denarja, govorilo se je, da bi se bil ustrelil. Vsled te dogodbe bil je ekompter one banke Kufler dejan v zapor. — Pregledovale so se bankine blagajnice do do 9. ure zvečer in pokazalo se je, da se pograša denarja dva milijona in 59.000 gold., in na sumu so imeli Jaunerja, da je s tem denarjem pobegnil daleč nekam, govorilo se je o Kitajskem. Trdilo se je, da so bile dne 18. novembra, tedaj pred mesecem vse blagajnice v redu. — Pa v potek se je zvedelo, da se je Jauner v Kirlingu poleg Dunaja ustrelil. Pri njem našli so gotovine samo 24 gold. 21 kr. in listek, v katerem trdi, da ga je zapeljal Kufler. — Ker se je ta banka prištevala najboljšim, iznenadjen je bil ves svet po teh dogodbah, ljudstvo je vrelo po svoje vloge in prvi dan se je izplačalo krog 4 milijonov.

Ker se je pa banka dobro založila z gotovino, za prvi dan imela je neki pripravljenost 10 milijonov, in je plačevala tudi ne odpovedane nakaznice, pomirilo se je ljudstvo in marsikedo je zopet vložil, kar je ravno kar prejel izplačanega. — O vodju „Giro- in Cassa-verein“-a Lukas-a, ki se je usmrtil, se čuje, da je svoji banki prizadel škode 80.000 gold.

Hrvatska. — Deželni zbor sklican je za 29. dan t. m.; ban razgovarjal se je za to te dni z ogerskimi ministri. — Zborovanja vdeležila se bode tudi neodvisna (Strosmajerjeva) stranka, vkljub svoji izjavi pri izstopu svojem, ko so bili izključeni Starčevićani.

Nemška. — V Lipsiji obsojeni so bili oni anarhisti, ki so pripravljali napad na nemškega cesarja pri slovesnem odkritju nemškega narodnega spominka v Niederwaldu ob reki Reni — večinoma k smrti, manj vdeleženi na večletno ječo. — Zatoženci obstali so priprave za napad, pa vsak je trdil, da je priprave umora tako vršil, da je napad spodletel.

Knez Bismark vživa zarad državnega zbora uže svoje grenke ure, — v narodno-liberalnih vladinih krogih, in sicer prizadevajo Bismarku izreči za vodstvo vnanje politike zaupanje in mu celó na razpolaganje dati ono svoto, katero mu je odbil državni zbor, pa vendar se govori, da jo bo Bismark za nekaj časa pobral na Laško.